

ХОРЕОГРАФІЧНЕ МИСТЕЦТВО

УДК [378.4.016:793.3](477.83-25) ЛНУ ім. І. Франка

DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/vas.25.2024.182-197>

ХОРЕОГРАФІЧНА ОСВІТА У ЛЬВІВСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА: ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ

Федір СТРИГУН

ORCID: <https://orcid.org/0009-0002-8499-6986>

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
кафедра режисури та хореографії,
вул. Валова, 18, Львів, Україна, 79008
e-mail: fedir.stryhun@lnu.edu.ua*

Петро ЛУНЬО

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8182-4014>

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
кафедра режисури та хореографії,
вул. Валова, 18, Львів, Україна, 79008
e-mail: petro.luno@lnu.edu.ua*

Евеліна ДАЦКО

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
кафедра режисури та хореографії,
вул. Валова, 18, Львів, Україна, 79008
e-mail: datskoevelina@gmail.com*

Висвітлено історію впровадження спеціальності 024 Хореографія в освітньому процесі кафедри режисури та хореографії факультету культури і мистецтв Львівського національного університету імені Івана Франка. Опрацьовано історіографію поетапного розвитку та формації впровадження й вивчення хореографічного мистецтва в класичному університеті. Висвітлено формування школи вищої освіти хореографічного мистецтва у Львівському національному університеті імені Івана Франка. Охарактеризовано колективи кафедри, проаналізовано мистецько-педагогічні погляди викладачів кафедри режисури та хореографії шляхом інтерв'ю.

Ключові слова: мистецтво, культура, хореографія, танець, балет, театр, творчі лабораторії, хореографічна освіта, спеціальність хореографія.

Постановка проблеми. Історія впровадження спеціальності хореографія в освітньому процесі кафедри режисури та хореографії Львівського національного університету імені Івана Франка стане своєрідним аналізом-підсумком проведеної роботи. Опрацьована історіографія дасть можливість сформувати цілісне відображення поетапного розвитку та формації впровадження хореографічного мистецтва в класичному університеті.

Предметом дослідження є формування школи вищої освіти хореографічного мистецтва у Львівському національному університеті імені Івана Франка.

Формулювання цілей дослідження: аналітичне висвітлення процесу створення та розвитку системи хореографічної освіти у Львівському національному університеті імені Івана Франка.

Для досягнення поставленої мети потрібно розглянути такі **завдання**: охарактеризувати колективи кафедри, проаналізувати мистецько-педагогічні погляди викладачів кафедри шляхом інтерв'ю.

Методологія дослідження. З'ясування та досягнення мети дослідження зумовили використання таких методів наукового пошуку: *історичний метод дослідження* – надав можливість ознайомитись із фактами історії створення, впровадження та вивчення хореографії у Львівському національному університеті імені Івана Франка; *описовий метод* – надав змогу описати наукові та творчі досягнення, творчі лабораторії та проекти кафедри; *аналітичний метод* – надав можливість опрацювати мистецтвознавчу, джерельну базу та інтерв'ю, на яких ґрунтується робота; *метод узагальнення* – для написання загальних підсумків та висновків історії створення кафедри.

Наукова новизна роботи. Проведено аналіз впровадження в класичному університеті України системи вищої освіти та науки з хореографічного мистецтва, започаткованою кафедрою режисури та хореографії факультету культури і мистецтв Львівського національного університету імені Івана Франка.

Огляд літератури та стан вивченості обраної теми. Матеріалами для дослідження слугували інтернет-ресурси з інформацією про факультет культури і мистецтв [17; 18], проведення інтерв'ю викладачів за темою “Формування хореографічної освіти у Львівському університеті” [2–8]. Серед науковців, які досліджували діяльність кафедри режисури та хореографії, варто виокремити роботи О. А. Плахотнюка, в яких висвітлено формування хореографічної освіти в рамках освітніх процесів закладів вищої освіти на прикладі ЛНУ імені Івана Франка. Крім того, досліджено організацію самостійної роботи студентів спеціальності 024 Хореографія та творчो-мистецьке самовдосконалення студентів [12–16]. В інформаційно-довідковому виданні “Факультет культури і мистецтв Львівського національного університету імені Івана Франка (2004–2014 рр.)” висвітлено історію створення

факультету, його структуру та систему керівництва кафедр факультету культури і мистецтв Університету [1].

Виклад основного матеріалу. У 2010 році за ініціативою народного артиста України Олега Петрика було засновано першу чітко структуровану систему хореографічної освіти у Львівському національному університеті імені Івана Франка, яка завдяки підтримці тогочасного ректора Університету, професора Івана Вакарчука, разом з деканом факультету культури і мистецтв, народним артистом України, професором Богданом Козаком, а також із завідувачем кафедри режисури, народним артистом України, професором Федором Стригуном, та за протекцією фахівців хореографічного мистецтва Львова отримала право на існування та свою історію становлення та розвитку. Впродовж тривалого періоду цьому передувала велика і клопітка праця, до якої були задіяні десятки фахівців різних професій, що були об'єднані заради поставленої мети і заряджені неймовірною ідеєю формування вищої школи хореографічного мистецтва у Львові та вірою у її здійснення.

Таким чином, 8 січня 2009 року в приміщенні на вул. Стефаника, 10 у Львові відбулась зустріч, яка стала початком створення вищої школи хореографічного мистецтва у Львові [10]. У зустрічі брали участь Міністр освіти і науки України Іван Вакарчук, декан факультету культури і мистецтв Львівського національного університету імені Івана Франка Богдан Козак, народний артист України Олег Петрик та відомий український політичний діяч Олег Петрик (старший). Іван Вакарчук зацікавився ідеєю Олега Петрика про створення професійної хореографічної школи та за посередництва Богдана Козака ініціював цю зустріч, на якій запропонував розширити авторський проєкт Олега Петрика щодо перетворення його балетної школи до більш об'ємних науково-освітніх та мистецько-творчих масштабів. А саме, об'єднати зусилля та створити всі рівні професійної хореографічної освіти спільно з Львівським національним університетом імені Івана Франка шляхом ліцензування та впровадження в освітній процес вивчення спеціальності Хореографія [8].

В інтерв'ю Олег Петрик зазначив, що “приміщення в центрі міста, близько двох тисяч квадратних метрів, яке за участі багатьох людей вдалось підготувати до освітнього процесу, надавалось Університету безкоштовно для забезпечення навчального процесу, а сам Університет із свого боку забезпечував фінансування заробітної плати викладачам. Відразу було розпочато процес формування ліцензійної справи, а також формування майбутньої команди педагогів-хореографів та професіоналів митців кафедри для забезпечення викладацького складу, що відповідав би рівню Львівського університету та європейським критеріям хореографічної освіти. З перших днів усі викладачі спільно взялися за розробку навчально-методичного комплексу дисциплін, за створення варіативної частини Стандартів підготовки хореографів. Велику роль у цьому навчально-методичному процесі, а саме розробка більшості документів, відіграв доцент кафедри Олександр Плахотнюк. Його неабиякий хист до роботи з науковими та навчально-методичними документами забезпечив надійний фундамент для подальших

кроків щодо ліцензування спеціальності Хореографія у Львівському національному університеті імені Івана Франка” [8].

У перший рік на навчання за спеціальністю Хореографія у Львівський національний університет імені Івана Франка зараховано 30 студентів, серед яких: 1-й курс на базі повної середньої освіти та 3-й курс на базі середньої спеціальної освіти (диплом молодшого спеціаліста), з перспективою отримання кваліфікації “Бакалавр хореографії. Вчитель хореографічних дисциплін. Керівник танцювального колективу. Артист балету”.

У своїй статті “Хореографічна освіта у класичному університеті” дослідник Олександр Плахотнюк зазначає, що навчальний процес на кафедрі режисури та хореографії формується відповідно до Освітніх програм та виконання навчальних панів за спеціальністю 024 Хореографія [13], зокрема ліцензовано та в 2023 році акредитовано такі освітні рівні: бакалавр, магістр та доктор філософії.

А кульмінацією формування саме наукової школи хореографічного мистецтва в Україні, в тім числі у Львові, стало затвердження 26 травня 2014 року Міністерством освіти і науки України Паспорта наукової спеціальності “Хореографічне мистецтво” (Наказ МОН України № 642). Ініціатором цього важливого для хореографічного мистецтва України документа був Олег Петрик, який разом із командою однодумців, науково-педагогічних працівників кафедри, фахівців хореографічного мистецтва України, зокрема із залученням кандидата мистецтвознавства Дениса Шарикова та інших науковців з України, що приєдналися до розробки проекту Паспорта наукової спеціальності “Хореографічне мистецтво”, а згодом “Хореологія”, який був взятий за основу МОН України для майбутнього затвердження [8].

У своїй статті “Значення впровадження стандартів вищої освіти галузі знань 02 Культура і мистецтво, спеціальність 024 Хореографія” Олександр Плахотнюк зазначає, що затверджений Паспорт спеціальності 024 Хореографія, а надалі затверджені Стандарти “дають можливість провадити в Україні системний якісний освітній процес за спеціальністю 024 Хореографія на всіх освітніх рівнях (ступенях), у тім числі підготовку докторів філософії (ОНП “Хореографія” у Львівському національному університеті імені Івана Франка, що була акредитована НАЗЯВО 2023 р.). Сьогодні рівень випускників за цією спеціальністю має високий ступінь сформованості професійних компетентностей [14, с. 53]. Вже відбулися перші захисти дисертацій за ступенем Доктор філософії (хореологія), зокрема, 14 березня 2024 р. Олени Літовченко на тему: “Репрезентативні властивості хореографічної мізансцени у творенні художнього образу” (науковий керівник Плахотнюк О. А.) та 27 червня 2024 р. Оксани Лань на тему: “Режисура одноактної хореографічної вистави: теоретично-практичний аспект” (наукові керівники Гарбузюк М. В. та Циганик М. І.) [18].

З перших днів діяльності кафедри на пріоритетне місце подалося розвиток творчого потенціалу здобувачів освіти і формування наукового осередку з вивчення хореографічного мистецтва, “зокрема започатковано проведення науково-практичних конференцій, а саме: Міжнародний конгрес Міжнародної танцювальної ради при ЮНЕСКО (CID UNESCO), присвячений

дослідженням у сфері танцю (2017; 2019); Міжнародна науково-практична конференція «Виховний та мистецький вплив сучасного хореографічного мистецтва: тенденції та перспективи розвитку» (2010–2018); Всеукраїнська науково-практична конференція «Педагогічні, психологічні та медико-біологічні аспекти в хореографії та спорті» (2016–2019); Всеукраїнська науково-практична конференція молодих вчених, магістрантів та студентів «Хореографічна культура – мистецькі виміри» та ін.» [12, с. 45].

Отже, констатувати, що через проблему відсутності достатньої кількості закладів вищої освіти в Західній Україні, які б повною мірою забезпечували кількісно і якісно потреби підготовки фахівців спеціальності хореографії, професор Олег Петрик розробив проєкт, який успішно реалізувався і, як наслідок, уже тривалий час є невід'ємною частиною освітнього процесу кафедри режисури та хореографії факультету культури і мистецтв Львівського національного університету імені Івана Франка, відповідно.

Колективи, творчі лабораторії та проєкти кафедри. Завдяки вдало підбраному висококваліфікованому складу науково-педагогічних працівників кафедра швидко розвивається, адже створюються творчі та наукові осередки та лабораторії кафедри. З перших років діяльності на кафедрі засновано творчі лабораторії та ансамблі класичного, народного, сучасного танцю та контактної імпровізації [1, с. 124; 13, с. 45].

Заклади вищої освіти знаходять різноманітні засоби покращення можливостей реалізації наукової роботи студента – це і організація наукових гуртків, рад молодих учених; залучення до реалізації наукових тем кафедр нарівні із старшими колегами. І саме завдяки тісній взаємодії здобувачів вищої освіти із професорсько-викладацьким складом кафедри, тобто провідними дослідниками хореографічного мистецтва, відбувся розвиток у науково-дослідницькій роботі кафедри [15, с. 75]. Саме тому доцент кафедри режисури та хореографії, кандидат мистецтвознавства Олександр Плахотнюк та студенти старших курсів з 2012 року керують студентським науковим гуртком, у рамках якого діють творчо-мистецькі лабораторії, що займаються творчою, мистецькою діяльністю, спрямованою на самореалізацію студентів у хореографічному мистецтві [17]. Серед факторів, що спонукають молодь до самостійної роботи, вбачається, насамперед, можливість реалізації цікавої теми у колективі професіоналів, набуття певного досвіду наукової діяльності, здобуття компетенції публічного виступу, співпраці з різноманітними громадськими, молодіжними та іншими організаціями, що у майбутньому можуть стати платформою для працевлаштування [15, с. 76].

Як зазначає у інтерв'ю Надія Василювська (Кіптілова), Ансамбль українського та народно-сценічного танцю створено на кафедрі режисури та хореографії факультету культури і мистецтв, який із першого дня набору здобувачів за спеціальністю Хореографія розпочав свою діяльність у стінах Університету. До роботи ансамблю залучені студенти та викладачі кафедри, а також представники роботодавців, зокрема заслужений артист України Василь Семен (художній керівник ансамблю танцю “Карпати” Палацу естетичного

виховання учнівської молоді). Студентський ансамбль складається з двох складів – основний та підготовчий [2].

У репертуарі колективу такі концертні номери, як: дівочий ліричний танець “Не шуми, калинонько”, хореографія – Олега Голдрича, постановка – Надії Василевської (Кіптілова). Вокально-хореографічна композиція “На царині” з репертуару ансамблю “Галичина” періоду 50–60 років XX століття. Хореографія – Ярослава Чуперчука, постановка – Едуарда Бутинця. Закарпатський народний танець “Туляння на весіллі”, хореографія та постановка – заслуженого артиста України Василя Семена. Український народний танець “Топак”, постановка – народного артиста України Михайла Ваньовського та заслуженого артиста України Василя Семена. Грузинський (аджарський) народний танець “Ачарулі”, постановка – Темура Татішвілі. Молдовський народний танець “Тропейга”, хореографія – Іон Негару [17].

У 2012 році, спираючись на програму підготовки та навчання хореографів у вищій школі України, під керівництвом доктора філософії (хореографія), доцента кафедри режисури та хореографії Оксани Богданівни Лань створено студентську творчу лабораторію “Мистецтво балетмейстера” кафедри режисури та хореографії, яка стала платформою вдосконалення балетмейстерської діяльності студентів. Молодий студент-хореограф отримав можливість вдосконалювати свою діяльність балетмейстера-автора і постановника. Створення студентами одноактних балетних вистав, які є цільним проєктом, передбачає презентацію твору глядачеві на великій сцені. Прикладом є авторські вистави “Від сутності” (М. Бакало, 2016) та “Квартира № 13” (О. Буханська, 2019) та ін. [17].

Метою театру з мистецтва балетмейстера є не лише створення нових проєктів, а й збереження кращих взірців дипломних хореографічних вистав бакалаврів та магістрів для широкої публіки, які отримали втілення на сценах таких театрів: Львівського національного академічного театру опери та балету ім. С. Крушельницької, Національного академічного драматичного театру ім. М. Заньковецької, Львівського академічного драматичного театру ім. Л. Українки, Першого академічного українського театру, а також на сцені Центру творчості дітей та юнацтва Галичини, Палацу естетичного виховання учнівської молоді та відкритих просторах м. Львова та сценічних майданчиках [6].

У дисертаційному дослідженні “Балетна трупя львівського театру опери та балету другої половини XX – початку XXI століття: художньо-творчий аспект” зазначено, що у 2015 році Олег Петрик засновує Український балетний театр “Прем’єра” (UBT “Premiera”), метою якого стала популяризація українського балетного мистецтва [11, с. 188]. Генератором творчих ідей та пошуків став відомий український танцівник і балетмейстер, заслужений артист України Віктор Щербаков. Прем’єрні виступи в концертному форматі відбулись 29 квітня 2014 року. Перші ж вистави були зіграні, починаючи з 28 квітня 2015 року [8]. За ці роки у театрі поставлено та матеріально укомплектовано 13 балетних вистав: “Білосніжка та семеро гномів”, “Дон Кіхот”, “Копелія”, “Шахерезада”, “Кармен-сюїта”, “Жизель”, “Спляча красуня”, “Корсар”, “Ромео і Джульєтта”, “Спартак”, “Notre dame de Paris” [11,

с. 188]. Український балетний театр “Прем’єра” гастролював у Польщі, Німеччині, Швейцарії, Нідерландах, Китаї. За час свого існування театр показав понад 380 вистав за кордоном. Діяльність театру забезпечує високопрофесійний педагогічно-репетиторський та адміністративно-технічний колектив [8].

Учасниками проєктів UBT “Premiera” стали відомі українські танцівники: народні артисти України: Євген Светліца, Олександр Стоянов, Катерина Кухар, Олег Петрик; заслужені артисти України: Віктор Щербаков, Вікторія Димовська, Ольга Кифяк, Катерина Алаєва, Христина Трач, Олексій Потьомкін, Юрій Карлін, Ярина Котис, Сергій Качура; лауреати міжнародних конкурсів Каріна Тельвар, Станіслав Ольшанський, Андрій Гавришків, Каріна Шатковська, а також ще близько 200 талановитих артистів балету [7].

Сьогодні театр має досить потужні ресурси: сформований професійний театральний колектив з досвідом і якісними показниками роботи, репертуар світової класичної балетної спадщини понад десяти вистав, понад 1000 костюмів, десятки сценографічних полотен (одягу сцени) до цих вистав та уся необхідна бутафорія, репетиційна база, що складається з чотирьох балетних залів та допоміжних приміщень площею понад 2000 квадратних метрів, власні цехи з виготовлення костюмів, декорацій та бутафорії, автобус VIP-класу на 73 місця [8].

Ансамбль народного танцю Українського балетного театру “Прем’єра” (Folk dance UBT “Premiera”) був створений 7 вересня 2017 року при кафедрі режисури та хореографії Львівського національного університету імені Івана Франка за ініціативи колишніх учасників Народного ансамблю пісні і танцю “Черемош” та викладача кафедри Надії Василевської (Кіптілової). Основну частину складу колективу становлять студенти, випускники та викладачі кафедри режисури та хореографії, а також студенти і випускники Університету та люди, які просто залюблені в народний танець. У програмі ансамблю танці та вокально-хореографічні композиції Західної України (Гуцульщина, Прикарпаття, Буковина, Закарпаття, Волинь), Центральної України, танці кримських татар та хореографічні вистави [17].

Художній керівник та балетмейстер ансамблю – асистент кафедри режисури та хореографії Надія Василевська (Кіптілова), репетитори – асистенти кафедри режисури та хореографії Іванна Костур, Ярослав Сапего, концертмейстер – асистент кафедри режисури та хореографії Іван Никорович [17]. Ансамбль активний учасник багатьох фестивалів та творчих заходів в Україні, Великій Британії та Польщі.

Кафедра проводить чимало популярних в Україні та за її межами конкурсів хореографічного мистецтва, а саме: Міжнародний конкурс сучасного хореографічного мистецтва “Супер данс” (Super dance); Відкритий мандруючий дитячо-юнацький фестиваль-конкурс мистецтв “Здійснення мрій” та “Здійснення мрій – професіонали”; Всеукраїнський профорієнтаційний фестиваль хореографічного мистецтва “Відлуння” та ін. [3].

Отже, можна підсумувати, що упродовж діяльності кафедри було створено велику кількість проєктів, лабораторій, театрів та ансамблів, які успішно зберігають ріст та розвиток.

Мистецько-педагогічні погляди викладачів кафедри (на основі інтерв'ю). Завдяки вдало підбраному колективу кафедри – високопрофесійних хореографів та науковців, патріотів своєї справи і держави – було реалізовано плани створення кафедри. Кожен та кожна внесли свою лепту для успішної реалізації власної частини роботи [8].

Зокрема, залучення здобувачів вищої освіти кафедри режисури та хореографії до наукової діяльності завжди була за Олександром Плахотнюком, який взяв на себе розробку більшої частини науково-методичної документації кафедри, зокрема, навчальних планів, проєктів освітніх програм та розробки державних Стандартів вищої освіти із спеціальності 024 Хореографія, що забезпечило кафедрі стійкість перед викликами процесів ліцензування та акредитації освітніх програм [8]. Олександр Плахотнюк відповів на запитання про співпрацю зі здобувачами так: “Залежить від курсу, групи, рівня освіти: бакалавр, магістр, аспірант. Бакалавр – більш строгий, вимогливий, багато консультативно-контрольного забезпечення дій студентів. Магістр – мотивування, дискусія, спілкування. Аспіранти – діалог колег, скеровування напрямку наукового пошуку, супроводження до кінцевого результату – захисту кандидатської роботи” [7]. Що ж до формування хореографічної освіти, зокрема її наукової складової, у Львівському університеті педагог зазначив: “наукова діяльність здобувачів – це той вид їхнього самовдосконалення, де вони реалізують індивідуальну наукову освітню траєкторію через можливість озвучити і опублікувати напрацювання, обмірковані та отримані в процесі творчої наукової та педагогічно-мистецької роботи (...) завдяки плідній співпраці з українськими та європейськими провідними науковцями, здобути досвід наукової роботи ще в часі здобуття вищої освіти” [16, с. 8].

Одним з рушіїв творчої активності і джерелом творчої винахідливості на кафедрі стала доцент кафедри режисури та хореографії, заслужений діяч естрадного мистецтва України, доктор філософії (хореографії) Оксана Лань. Під її керівництвом студенти створили понад півтора десятка хореографічних вистав, тисячі хореографічних номерів, які є здобутком студентського постановочного театру танцю. “Художньо-мистецький стиль, ідеї, творчість, розвиток особистості, креативність, художня складова – це я, не побоюся цих слів”, – зазначає Оксана Лань та додає: “Напевно найбільше пам’ятаю тих, з якими і до сьогодні підтримую зв’язки: Юрій Кульчицький, Надія Василевська (Кіптілова), Юлія Скиба. Як правило, запам’ятовую оригінальних, інтелектуальних особистостей із мистецькими та життєвими ідеями” [6].

Кандидат педагогічних наук, доцент кафедри режисури та хореографії Олег Кузик співпрацює з кафедрою ще з часу, коли був директором Центру творчості для дітей та юнацтва Галичини м. Львова, зокрема сприяв у залученні студентів до практичної підготовки та організації міжнародних та всеукраїнських конференцій, семінарів, практикумів, конкурсів та фестивалів хореографічного мистецтва та організації державних іспитів. Зараз є високопрофесійним викладачем кафедри, крім забезпечення освітніх компонентів, контролює вдосконалення матеріально-технічної бази: створює кращі умови для занять і надає більш привабливий вигляд приміщенню, щоб воно надихало та сприяло творчому розвитку [5]. Не кожна сфера діяльності

відразу працює як досвідчений механізм: успіх та перспектива залежать від мотивації не тільки викладача, а й студента. Під час інтерв'ю деякі викладачі зізнались, що сьогодні кафедра існує на базі того, що вже є здобуте, а хотілося більше працювати над мінусами та одразу їх вирішувати. Олег Кузик додав: “Перший компонент, який необхідно вдосконалити на кафедрі – це матеріально-технічна база, яка завжди потребує догляду та впорядкування. Другий – відновлення хороших давніх традицій, адже COVID-19 та війна зруйнували єдність спілкування одне з одним, пошук компромісів. Ми живемо в соціумі, тому нам необхідно спілкуватися і шукати, що буде корисним для майбутньої професії” [5].

Улюбленицею студентства і активним генератором виявлення творчих танцювальних талантів на кафедрі є Надія Василевська (Кіптілова). Саме її творча робота – “Легенда гір” – надихнула Олега Петрика до створення вищої школи на базі Львівського національного університету імені Івана Франка [8].

Асистент кафедри, аспірантка Юлія Безпаленко від початку становлення кафедри режисури та хореографії опікувалась відділом класичної хореографії, адже до цього вона була солісткою Львівського національного академічного театру опери та балету імені Соломії Крушельницької. Крім того, їй пощастило навчатись у великого педагога Володимира Вичегжаніна, який бачив у ній не лише балерину, а й перспективного педагога. З перших днів вона активно і віддано розпочала вибудовувати на кафедрі різні підходи для навчання класичного танцю [8]. У кожного викладача свій підхід до студентів: хтось застосовує більш строгий, а хтось – дипломатичний. Наприклад, Юлії Безпаленко подобається золота середина: “Завжди кажу студентам, що на парі я викладач, а вийшовши з пари, ми можемо спілкуватися як просто друзі, знайомі. Якщо просто дипломатичний – росту не буде, і це не завжди правильно. Як викладач, я повинна вимагати і хочу бути вимогливою, однак стараюсь бути дипломатичною на перервах і поза навчанням” [4].

Велика кількість історій з інтерв'ю зосереджена на тому, яким саме був початок діяльності викладацького колективу у стінах Львівського національного університету імені Івана Франка на кафедрі режисури та хореографії. Частина з них – дивовижно спонтанна, частина – успадкована та професійно передбачувана, а ще інша – символічна. Однією саме з таких історій була розповідь про кар'єрний розвиток асистента кафедри Софії Маркевич: “Працюю на кафедрі з 2011 року з першого квітня, день мого народження і день мого прийому на кафедру: спершу була влаштована на посаду старшого лаборанта, яка передбачала ведення документації кафедри, зокрема, засідання, протоколи, списки, графіки, розклади, навантаження, спілкування із здобувачами та науково-педагогічними працівниками кафедри – що було і залишається у моїй компетентності” [3]. Натомість далі зазначає, що професійний ріст і, як наслідок, перекваліфікація до науково-педагогічного працівника були не за горами: “А ось з 2012 року спробувала себе як викладач-асистент кафедри, зокрема у мене філологічна освіта, тому спробувала себе у викладанні дисципліни «Основи наукових досліджень» для студентів-хореографів, дуже творчих студентів, яким наукова діяльність стала чимось дуже новим, однак внаслідок особистого цілеспрямованого пошуку нових

підходів мені все-таки вдалося студентів-здобувачів налаштовувати, що хореографія – це не лише творча естетика танцю, а й може бути цікавою науковою діяльністю з публічними виступами на конференціях, саме тому працюю власне в цій царині” [3].

За словами викладачів, перші набори студентів та випускники викладачам кафедри запам’яталися найбільше, адже вони вчилися разом із ними: здобували досвід, бачили свої помилки, аналізували їх і виправляли разом. Таким чином, можна зробити підсумки, що кожен викладач безпосередньо брав участь у створенні, розвитку та вдосконаленні спеціальності Хореографія кафедри режисури та хореографії у Львівському національному університеті імені Івана Франка.

Видатні персоналії та випускники кафедри. Крім перелічених викладачів, свій вклад до розвитку хореографічної освіти кафедри внесли такі персоналії: Василь Беспаленко – Чемпіон України, Чемпіон Балтії, Чемпіон Євроспорту з бодібілдінгу і фітнесу, Чемпіон Європи 2003, 2005, 2008 років WFF, WBBF та 3-кратний Чемпіон світу Всесвітньої федерації фітнесу (WFF) і Всесвітньої федерації бодібілдінгу (WBBF) 2003, 2004, 2005 років; Едуард Бутинець – заслужений діяч естрадного мистецтва України, доцент кафедри; Мирослав Вантух – Герой України, голова Національної хореографічної спілки України, член Академії мистецтв України, генеральний директор – художній керівник Національного заслуженого українського ансамблю танцю України імені Павла Вірського, народний артист України, професор; Михайло Ваньовський – художній керівник заслуженого ансамблю танцю України “Юність”, народний артист України; Роман Віктюк – народний артист України; Федір Стригун – завідувач кафедри режисури та хореографії, академік НАМУ, професор; Олег Цьона – народний артист України; Юрій Карлін – заслужений артист України; Назар Москоvecь – заслужений артист України; Сергій Насенко – заслужений артист України; Денис Шариков – заслужений артист України, кандидат мистецтвознавства; Василь Семен – заслужений артист України, балетмейстер заслуженого ансамблю України “Юність”; Павло Сталінський, Лілія Гражуліс та ін. [9, с. 129–169].

Серед відомих випускників кафедри є провідні артисти балету, педагоги, репетитори, балетмейстери, зокрема, педагоги державної балетної школи у Філадельфії, три педагоги-репетитори Львівського національного академічного театру опери та балету імені Соломії Крушельницької: Тамара Левинець, Христина Мордзік, заслужена артистка України Христина Трач, солісти балету: Вікторія Зварич, Альбіна Якименко, Сергій Мерзляков, Константин Майоров, Уляна Корчевська, Наталія Пельо, Олександр Замлинний, Віктор Малиновський, Анна Попович, Руслан Диня, Олег Ласка, Юрій Мартин, Ганна Попович, Мілена Русанова, солістка Національної опери України імені Тараса Шевченка Каріна Тельвар та ін. [2; 7; 8].

Кожен студент-випускник залишає після випуску усередині викладача частку себе, а науково-педагогічні працівники віддають їм частину свого серця, особливо запам’ятовуються ті, які своїми зусиллями та прагненням вдосконалюватися досягають неймовірних висот, тому в різний період були залучені до викладання фахових дисциплін освітньої програми Хореографія,

серед них: Надія Василевська (Кіптілова) – викладач “Теорії та методики викладання народно-сценічного танцю”, випуск 2012 року; Ярослав Бас – викладач “Теорії та методики викладання українського академічного танцю”, випуск 2013 року; Степан Бень – викладач “Теорії та методики викладання народно-сценічного танцю”, випуск 2013 року; Юлія Мосійчук – викладач “Теорії та методики викладання класичного танцю”, випуск 2014 року; Катерина Кшен – викладач “Мистецтва балетмейстера”, випуск 2015 року; Сидорук Соломія – викладач “Теорії та методики викладання класичного танцю”, випуск 2015 року; Скорубська Христина – викладач “Теорії та методики викладання сучасного танцю”, випуск 2017 року; Олена Літовченко – викладач “Теорії та методики викладання класичного танцю”, випуск 2017 року; Олександр Замлинний – викладач “Теорії та методики викладання сучасного танцю”, випуск 2018 року; Соломія Домазар – викладач “Теорії та методики викладання народно-сценічного танцю”, “Ансамблю”, випуск 2018 року; Анастасія Байдіна – викладач “Теорії та методики викладання сучасного танцю”, співзасновниця театру танцю “Тіло” кафедри режисури та хореографії ЛНУ ім. Івана Франка, випуск 2018 року; Юрій Кульчицький – викладач “Теорії та методики викладання українського академічного танцю”, “Ансамблю”, випуск 2019 року; Дарина Тураш – викладач “Теорії та методики викладання сучасного танцю”, співзасновниця театру танцю “Тіло” кафедри режисури та хореографії ЛНУ ім. Івана Франка, випуск 2019 року; Іванна Костур – викладач “Теорії та методики викладання народно-сценічного танцю”, “Ансамблю”, репетитор ансамблю народного танцю “Прем’єра”, випуск 2020 року; Роксоляна Маланчук – викладач “Теорії та методики викладання сучасного бального танцю”, випуск 2023 року; Надія Мурафа – репетитор ансамблю народного танцю “Вихор” ГО “Давай танцюй” (м. Івано-Франківськ), випуск 2020 року; Ольга Курдидик – репетитор зразкового ансамблю танцю “Дивоцвіт” Задністрянського ліцею Бурштинської міської ради Івано-Франківської області, випуск 2020 року; Ліля Сушинська – репетитор студії сучасного танцю M&dance та ін. [2; 7; 8].

Висновки. Формування хореографічної освіти у Львівському національному університеті імені Івана Франка відбулось завдяки вдало підбраному складу висококваліфікованих науково-педагогічних працівників, більшість з них є народними та заслуженими артистами України, заслуженими працівниками культури, діячами мистецтв, викладачами з вченими званнями та науковими ступенями. На кафедрі сформовано чітку систему організації освітнього процесу, що забезпечується авторськими науково-методичними комплексами освітніх компонентів. Для формування творчого потенціалу здобувачів кафедри засновано навчально-професійні Театри танцю, творчі лабораторії та ансамблі класичного, народного, сучасного танцю та контактної імprovізації, репертуар яких сформований із кращих зразків хореографічного мистецтва.

У рамках наукової роботи кафедра систематично проводить науково-методичні семінари і засідання методичної ради професорсько-викладацького складу кафедри. Кафедра організовує та проводить всеукраїнські та міжнародні науково-практичні конференції з наукової проблематики. Організовано

студентський науковий гурток, результатом роботи студентського наукового гуртка є щорічні всеукраїнські науково-практичні конференції і випуск збірника наукових статей “Хореографічна культура – мистецькі виміри”.

Тривалий час підготовка хореографів є невід’ємною частиною Львівського національного університету імені Івана Франка, де кафедра режисури та хореографії факультету культури і мистецтв є генератором творчих та наукових проєктів, які актуалізують питання наукового та мистецького відображення, аналізу та вивчення хореографічного мистецтва в Україні та світі.

Список використаної літератури

1. Факультет культури і мистецтв Львівського національного університету імені Івана Франка (2004–2014 рр.) : інформаційно-довідкове видання; Бічуня Н. Л., Гарбузюк М. В., Демчук Н. Р. та ін. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 224 с.

2. Дацко Е. І. Інтерв’ю з асистентом кафедри режисури та хореографії Н. В. Василевською (Кіптіловою). Тема: “Формування хореографічної освіти у Львівському університеті”, аудіозапис (дата звернення: 17.08.2022).

3. Дацко Е. І. Інтерв’ю з асистентом кафедри режисури та хореографії С. Л. Маркевич. Тема: “Формування хореографічної освіти у Львівському університеті”, аудіозапис (дата звернення: 15.08.2022).

4. Дацко Е. І. Інтерв’ю з асистентом кафедри режисури та хореографії Ю. В. Безпаленко. Тема: “Формування хореографічної освіти у Львівському університеті”, аудіозапис (дата звернення: 17.08.2022).

5. Дацко Е. І. Інтерв’ю з доцентом кафедри режисури та хореографії О. Є. Кузиком. Тема: “Формування хореографічної освіти у Львівському університеті”, аудіозапис (дата звернення: 23.08.2022).

6. Дацко Е. І. Інтерв’ю з доцентом кафедри режисури та хореографії О. Б. Лань. Тема: “Формування хореографічної освіти у Львівському університеті”, аудіозапис (дата звернення: 17.08.2022).

7. Дацко Е. І. Інтерв’ю з доцентом кафедри режисури та хореографії О. А. Плахотнюком. Тема: “Формування хореографічної освіти у Львівському університеті”, аудіозапис (дата звернення: 30.10.2022).

8. Дацко Е. І. Інтерв’ю з професором кафедри режисури та хореографії О. О. Петриком. Тема: “Формування хореографічної освіти у Львівському університеті”, аудіозапис (дата звернення: 05.11.2022).

9. Інформаційні матеріали до Звіту ректора Мельника В. П. на конференції трудового колективу Львівського національного університету імені Івана Франка. 14 травня 2019 року. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2019. 232 с.

10. Петрик О. М. Моя боротьба: спогад. Львів : Растр–7, 2022. 652 с.

11. Петрик О. О. Балетна трупa Львівського театру опери та балету другої половини ХХ – початку ХХІ століть: художньо-творчий аспект : дис. ... канд. мистецтвознавства : спец. 26.00.01 – теорія та історія культури; ЛНУ ім. Івана Франка та ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені

Василя Стефаника”. Івано-Франківськ, 2020. 227 с. URL : https://svr.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/5/2021/01/dis_Petryk.pdf (дата звернення: 20.09.2024).

12. Плахотнюк О. А. Освітньо-науковий проєкт “Хореографічне мистецтво в Україні та світі: традиції та тенденції розвитку”. *Хореографічне мистецтво в Україні та світі: традиції та тенденції розвитку. Науково-популярне видання* / упоряд. О. А. Плахотнюк. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка кафедра режисури та хореографії, 2024. С. 3–16. DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/vas.24.2023.151-162> (дата звернення: 20.09.2024).

13. Плахотнюк О. А. Хореографічна освіта у класичному університеті. *Художні практики та мистецька освіта у крос культурному просторі сучасності : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., 7–8 жовтня 2019 р., Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2019. С. 44–46. URL : <https://kultart.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/03/Plakhotniuk-O.-A.-KHoreografichna-osvita-v-klasychnomu-universyteti.pdf> (дата звернення: 20.09.2024).*

14. Плахотнюк О. А. Значення впровадження стандартів вищої освіти галузі знань 02 “Культура і мистецтво”, спеціальність: 024 “Хореографія. *Вісник Львівського університету. Серія мистецтвознавство*. Львів. 2021. Вип. 22 (2021). С. 51–59. DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/vas.22.2021.12180> (дата звернення: 20.09.2024).

15. Плахотнюк О. А. Наукові пошуки здобувачів освіти спеціальності хореографія – чинник формування індивідуальної освітньої траєкторії. *Актуальні питання гуманітарних наук : Міжвузівський зб. наук. праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. Дрогобич, 2022. Вип. 53. Т. 2. С. 72–77. DOI : <https://doi.org/10.24919/2308-4863/53-2-10> (дата звернення: 20.09.2024).

16. Плахотнюк О. А. Формування індивідуальної освітньої траєкторії через наукові пошуки здобувачів спеціальності хореографія. *Хореографічна культура – мистецькі виміри : зб. статей* / упоряд. О. Плахотнюк. Львів : Кафедра режисури та хореографії, факультет культури і мистецтв, ЛНУ ім. Івана Франка, 2023. Вип. 16. С. 6–11. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/53-2-10> (дата звернення: 20.09.2024).

17. Факультет культури і мистецтв: Творчі лабораторії спеціальності 024 Хореографії. URL : <https://kultart.lnu.edu.ua/students/tvorcha-diialnist> (дата звернення: 25.11.2022).

18. Факультет культури і мистецтв: Захисти дисертацій. URL : <https://kultart.lnu.edu.ua/research/zakhysty-dysertatsiy> (дата звернення: 20.09.2024).

References

1. *Informational and Reference Edition of the Faculty of Culture and Arts of Ivan Franko National University of Lviv (2004–2014)* / Bichuya N., Garbuzyuk M., Demchuk N. et al. Lviv: Ivan Franko National University of Lviv [in Ukrainian].

2. Datsko, E. I. Interview with the Assistant of the Department of Directing and Choreography N. V. Vasilevska (Kiptilova). Topic: "Formation of Choreographic Education at Lviv University", audio recording (17.08.2022). [in Ukrainian].
3. Datsko, E. I. Interview with the Assistant of the Department of Directing and Choreography S. L. Markevych. Topic: "Formation of Choreographic Education at Lviv University", audio recording (15.08.2022) [in Ukrainian].
4. Datsko, E. I. Interview with the Assistant of the Department of Directing and Choreography Yu. V. Bezpalenko. Topic: "Formation of Choreographic Education at Lviv University", audio recording (17.08.2022) [in Ukrainian].
5. Datsko, E. I. Interview with the Associate Professor of the Department of Directing and Choreography O. Ye. Kuzyk. Topic: "Formation of Choreographic Education at Lviv University", audio recording (23.08.2022) [in Ukrainian].
6. Datsko, E. I. Interview with the Associate Professor of the Department of Directing and Choreography O. B. Lan. Topic: "Formation of Choreographic Education at Lviv University", audio recording (17.08.2022) [in Ukrainian].
7. Datsko, E. I. Interview with the Associate Professor of the Department of Directing and Choreography O. A. Plakhotnyuk. Topic: "Formation of Choreographic Education at Lviv University", audio recording (30.10.2022) [in Ukrainian].
8. Datsko, E. I. Interview with the Professor of the Department of Directing and Choreography O. O. Petryk. Topic: "Formation of Choreographic Education at Lviv University", audio recording (05.11.2022) [in Ukrainian].
9. Informational Materials for Rector V. P. Melnyk's Report at the Conference of the Labor Collective of Ivan Franko National University of Lviv. (2019). May 14. Lviv: Ivan Franko National University of Lviv [in Ukrainian].
10. Petryk, O. M. (2022). *My Struggle: Memoirs*. Lviv: Rastr-7 [in Ukrainian].
11. Petryk, O. O. (2020). Ballet troupe of the Lviv Opera and Ballet Theater of the second half of the 20th – beginning of the 21st centuries: artistic and creative aspect: *candidate of art history: 26.00.01 – theory and history of culture*. LNU named after I. Franko and Vasyl Stefanyk Precarpathian National University. Ivano-Frankivsk. Retrieved from: https://svr.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/5/2021/01/dis_Petryk.pdf (20.09.2024) [in Ukrainian].
12. Plakhotnyuk, O. A. (2024). Educational-Scientific Project "Choreographic Art in Ukraine and the World: Traditions and Development Trends". *Choreographic Art in Ukraine and the World: Traditions and Development Trends*. Popular Science Edition. Edited by O. A. Plakhotnyuk. Lviv: Ivan Franko National University of Lviv, Department of Directing and Choreography, 3–16. Retrieved from: <https://kultart.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/02/nauk.-vyd.-KHoreohrafichne-m-vo-v-Ukr.-ta-sviti-tradytsii-ta-tendentsii-rozv.pdf> (20.09.2024) [in Ukrainian].
13. Plakhotnyuk, O. A. (2019). Choreographic Education in the Classical University. *Artistic Practices and Art Education in the Cross-Cultural Space of Modernity: Materials of the All-Ukrainian Scientific-Practical Conference*, October 7, 8. Poltava: V. G. Korolenko PNPU [in Ukrainian].

14. Plakhotnyuk, O. A. (2021). The Importance of Implementing Higher Education Standards in the Field of Knowledge 02 “Culture and Art”, Specialty: 024 “Choreography”. *Bulletin of Lviv University. Series: Art Studies*. Lviv, 22, 51–59. DOI : <http://dx.doi.org/10.30970/vas.22.2021.12180> (09.20.2024) [in Ukrainian].

15. Plakhotnyuk, O. A. (2022). Scientific Research of Choreography Students as a Factor in Shaping an Individual Educational Trajectory. *Topical Issues of the Humanities: An Inter-University Collection of Scientific Papers of Young Scientists of Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University*. Drohobych, 53, 2, 72–77. DOI : <https://doi.org/10.24919/2308-4863/53-2-10>. (20.09.2024) [in Ukrainian].

16. Plakhotnyuk, O. A. (2023). Formation of an Individual Educational Trajectory through Scientific Research of Choreography Students. *Choreographic Culture – Artistic Dimensions: A Collection of Articles*, ed. O. Plakhotnyuk. Lviv: Department of Directing and Choreography, Faculty of Culture and Arts, Ivan Franko National University of Lviv, 16, 6–11 [in Ukrainian].

17. Faculty of Culture and Arts: Creative Laboratories of the Specialty 024 Choreography. Retrieved From: <https://kultart.lnu.edu.ua/students/tvorcha-diialnist> (25.11.2022). [in Ukrainian].

18. Faculty of Culture and Arts: Defense of theses. Retrieved from: <https://kultart.lnu.edu.ua/research/zakhysty-dysertatsiy> (20.09.2024) [in Ukrainian].

FORMATION OF CHOREOGRAPHIC EDUCATION AT THE IVAN FRANKO NATIONAL UNIVERSITY OF LVIV

Fedir STRYGUN

*Ivan Franko National University of Lviv,
Department of Directing and Choreography,
Valova Str., 18, Lviv, Ukraine, 79008
e-mail: fedir.stryhun@lnu.edu.ua*

Petro LUNO

*Ivan Franko National University of Lviv,
Department of Directing and Choreography,
Valova Str., 18, Lviv, Ukraine, 79008
e-mail: petro.luno@lnu.edu.ua*

Evelina DATSKO

*Ivan Franko National University of Lviv,
Department of Directing and Choreography,
Valova Str., 18, Lviv, Ukraine, 79008
e-mail: datskoevelina@gmail.com*

The history of the introduction of the choreography specialty in the educational process of the Department of Directing and Choreography of the Ivan Franko National University of Lviv has been covered. The subject of the study is the formation of the school of higher education of choreographic art at the Ivan Franko National University of Lviv. The goal is analytical coverage of the process of creation and development of the choreographic education system at Ivan Franko National University of Lviv. The task: to characterize the department's teams, to analyze the artistic and pedagogical views of the department's teachers through interviews.

Clarification and achievement of the research goal were determined by the following methods of scientific research: historical research method – provided an opportunity to get acquainted with the facts of the history of the creation and implementation of the study of choreography at the Ivan Franko National University of Lviv; descriptive method – allowed to describe scientific and creative achievements, creative laboratories and projects of the department; the analytical method made it possible to work out the art history, source base and interviews on which the work is based; method of generalization – used to write general summaries and conclusions of the history of the creation of the department.

Conclusions: The formation of choreographic education at Ivan Franko National University of Lviv took place thanks to a well-chosen composition of highly qualified scientific and pedagogical workers, most of them are people's and Honored Artists of Ukraine, Honored cultural workers, artists, teachers with academic titles and scientific degrees. The department has formed a clear system of organizing the educational process, which is provided by the author's scientific and methodical complexes of educational components. Educational and professional dance theaters, creative laboratories and ensembles of classical, folk, modern dance and contact improvisation, whose repertoire is formed from the best examples of choreographic art, were founded to form the creative potential of the graduates of the department. As part of scientific work, the department systematically conducts scientific and methodical seminars and meetings of the methodical council of the department's teaching staff. The department organizes and conducts all-Ukrainian and international scientific and practical conferences on this scientific issue. A student scientific circle is organized, the result of the work of the student scientific circle is annual all-Ukrainian scientific and practical conferences and the publication of a collection of scientific articles "Choreographic culture – artistic dimensions". For a long time, the training of choreographers is an integral part of the Ivan Franko National University of Lviv, where the Department of Directing and Choreography of the Faculty of Culture and Arts is a generator of creative and scientific projects that update the issues of scientific and artistic reflection, analysis and study of choreographic art in Ukraine and the world.

Keywords: art, culture, choreography, dance, ballet, theater, creative laboratories, choreographic education, choreography specialty.

Стаття надійшла до редколегії 23.07.2024

Прийнята до друку 28.10.2024